

«Затверджую»

Ректор Уманського НУС

професор Олена НЕПОЧАТЕНКО

« 18 » 02 2022 р.

ВИСНОВОК

**на дисертаційну роботу кандидата сільськогосподарських наук,
доцента кафедри плодівництва і виноградарства Уманського
національного університету садівництва
ЯКОВЕНКА Романа Володимировича**

**«Основи підвищення продуктивності яблуні і груші
за оптимізованого удобрення»**

Тему дисертації затверджено вченою радою Уманського національного університету садівництва, протокол № 4 від 22 лютого 2016 року (змінено 2 грудня 2021 року, протокол №3)

Науковий консультант – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри загального землеробства Копитко Петро Григорович.

Для проведення попередньої експертизи дисертації Вченою радою Уманського НУС (протокол № 1 від 31 січня 2022 року) призначено рецензентів: докторів с.-г. наук, професорів А. Ф. Балабака, Г. М. Господаренка і Ю.П. Яновського.

На фаховому семінарі кафедри плодівництва і виноградарства 15.02.2022 року (протокол №1 від 15.02.2022 р.) проведено апробацію докторської дисертації Романа Володимировича Яковенка, подану на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.07 – плодівництво.

На фаховому семінарі були присутні:

– співробітники кафедри плодівництва і виноградарства: зав. кафедри, доктор с.-г. наук, професор В. В. Заморський, доктор с.-г. наук, професор, О. В. Мельник, кандидати с.-г. наук, доценти Р. М. Буцик, В. П. Майборода, А. М. Чаплоуцький, кандидат с.-г. наук, викладач О. В. Полуніна;

– співробітники кафедри садово-паркового господарства – доктор с.-г. наук, професор А. Ф. Балабак, кандидат с.-г. наук, доцент О. О. Заморський;

– співробітник кафедри загального землеробства – доктор с.-г. наук, професор П. Г. Копитко;

– співробітники кафедри агрохімії і ґрунтознавства – зав. кафедри, кандидат с.-г. наук, доцент О. Д. Черно, доктор с.-г. наук, професор Г. М. Господаренко, кандидат с.-г. наук, доцент В. І. Невлад;

- співробітники кафедри захисту і карантину рослин – зав. кафедри, кандидат с.-г. наук, доцент І. В. Крикунов, доктор с.-г. наук, професор Ю. П. Яновський;

– співробітники кафедри геодезії, картографії та кадастру – зав. кафедри, доктор геогр. наук, професор Ю. О. Кисельов, кандидат с.-г. наук, доцент М. В. Шемякін;

– співробітник кафедри овочівництва – зав. кафедри, доктор с.-г. наук, член-кор. НААН України, професор О. І. Улянич;

– співробітники кафедри харчових технологій – доктор технічних наук, професор І. Л. Заморська, доктори с.-г. наук, професори Н. М. Осокіна, А. Ю. Токар, В. В. Любич, кандидат с.-г. наук, доцент О. О. Дрозд.

– співробітник кафедри екології та безпеки життєдіяльності – доктор геогр. наук, професор С. П. Сонько.

Інші присутні:

– аспіранти кафедри плодівництва і виноградарства – Т. Ю. Федорова, І. М. Трушев;

Усього 25 осіб, зокрема 13 докторів наук.

Доповідачу було задано 29 запитань, на які надано аргументовані відповіді.

Виступили з позитивною оцінкою дисертаційної роботи, конкретними зауваженнями і пропозиціями 14 осіб, зокрема:

– *науковий консультант*: доктор с.-г. наук, професор П. Г. Копитко;

– *рецензенти*: доктори с.-г. наук, професори А. Ф. Балабак, Г. М. Господаренко, Ю. П. Яновський;

– доктори с.-г. наук, професори О. В. Мельник, Н. М. Осокіна, Ю. О. Кисельов, С. П. Сонько, О. І. Улянич;

– кандидати с.-г. наук, доценти Р. М. Буцик, В. П. Майборода, М. В. Шемякін, О. Д. Черно, В. І. Невлад.

Промовці зазначили, що дисертаційна робота Р. В. Яковенка виконана на актуальну тему, має наукове і практичне значення, відповідає вимогам, які ставляться до докторських дисертацій.

Рецензентами, на основі розгляду докторської дисертації та наукових публікацій, в яких висвітлені основні наукові результати, а також за результатами фахового семінару підготовлено проєкт висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації.

1. Наукова новизна докторської дисертації.

Докторська дисертація виконана на актуальну тему, має завершений характер, є самостійним науковим дослідженням, її результати відзначаються новизною, мають наукове й практичне значення, впроваджені у виробництво.

Новизна роботи полягає у встановленні закономірностей підвищення продуктивності повторних насаджень яблуні і груші сильно- та середньорослих сортопідщепних комбінунів за оптимізованого удобрення в різні вікові

періоди й розроблені заходів послаблення дії ґрунтовтоми у новозакладених насадженнях за повторної культури.

Вперше визначено відмінне (від яблуні) реагування груші на підщепі айва А на ґрунтову родючість, зокрема, рівні живлення азотом і калієм та потребу у вищій забезпеченості ґрунту рухомими сполуками цих мінеральних елементів для насаджень цієї культури; встановлено динаміку вмісту гумусу та показників фізико-хімічних властивостей ґрунту за оптимізованого удобрення повторних насаджень яблуні і груші, а також нівелююче негативний вплив ґрунтовтоми значення органічного удобрення попереднього саду; встановлено істотне послаблення росту дворічних дерев яблуні на темно-сірому опідзоленому ґрунті після вирощування яблуні впродовж 84 років; розроблено спосіб прискорення морфогенезу плодоносних утворень груші в насадженнях на вегетативній підщепі за позакореневого підживлення комплексом елементів живлення у визначені періоди вегетації; встановлено ефективне підвищення продуктивності повторних насаджень яблуні і груші оптимізованим удобренням з високими щорічними врожайми якісних плодів у різні вікові періоди дерев; встановлено економічну доцільність застосування оптимізованого ґрунтового удобрення в повторних насадженнях сортопідщепних комбінувань яблуні і груші в різні вікові періоди дерев.

Дістало подальшого розвитку теоретичне обґрунтування і практичне підтвердження системи удобрення насаджень груші на вегетативній підщепі з оптимізуванням поживного режиму ґрунту основним удобренням та позакореневим підживленням; зниження дії ґрунтовтоми за повторного вирощування яблуні на карликовій підщепі на місці розкорчованого саду зміщення місця садіння на 0,5 м і більше в бік міжряддя; зниження ґрунтовтоми вирощуванням у пристовбурних смугах гірчиці білої (*Sinapis alba*), чорнобривців розлогих (*Tagetes patula*) та внесення органічних добрив у розрахунок 40 т/га напівперепрілого гною великої рогатої худоби (ВРХ).

Наукову новизну підтверджено патентами України на корисну модель «Спосіб прискорення морфогенезу плодів утворень за рахунок позакореневого підживлення в насадженнях груші» (пат. №127672, Україна), «Спосіб визначення норм азотного добрива для оптимізованого удобрення яблуні і груші» (пат. №139762, Україна) і «Спосіб визначення розрахованих доз фосфорних і калійних добрив для удобрення яблуні та груші» (пат. №148353, Україна).

2. Теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації.

Розроблена й рекомендована система удобрення з оптимізацією родючості ґрунту основним внесенням органічних і мінеральних добрив та позакореневим підживленням макро- і мікроелементами, що підвищує продуктивність сортопідщепних комбінувань яблуні і груші у повторних незрошуваних насадженнях – Лісостепової зони.

Обґрунтовано перспективність використання органічної системи удобрення у вирощуваних раніше насадженнях яблуні, а також оздоровлення ґрунту посівом гірчиці і чорнобривців та внесенням органічних добрив перед закладанням нових.

Запропоновано спосіб прискорення морфогенезу плодоносних утворень груші на слаборослій вегетативній підщепі позакореневим підживленням комплексом елементів живлення у визначені періоди вегетації.

Практичні рекомендації запроваджено в промислових плодкових насадженнях наступних областей: Черкаська – НВВ Уманського НУС, ТОВ Сіріус-Агро, ТОВ Софт торг, ФГ Гарна справа, ФГ Вікторія, ФГ Червона калина–С, Дослідній станції помології ім. Л. П. Смиренка Інституту садівництва НААН України, Вінницька – ТОВ Сад-Логіст, ФГ РІА, Чернівецька (ФГ Макосад) і Миколаївська (ТОВ Підгур'ївське), що підтверджено актами впровадження. В садівничих регіонах України поширюється науково-технічна інформація, зокрема з удобрення насаджень яблуні і груші, та надається дорадча допомога асоціації Укрсадпром (довідка).

Основні теоретичні положення дисертації знайшли практичне відображення у викладанні дисциплін “Плодівництво” і «Спеціальне плодівництво» в Уманському національному університеті садівництва (підтверджено довідкою), посібнику «Плодівництво» та патентах на корисну модель.

3. Кількість наукових публікацій. За матеріалами дисертації опубліковано 56 статей та тез доповідей, з яких 18 у фахових виданнях України, п'ять – у міжнародних наукометричних базах Scopus і Web of Science. За матеріалами досліджень отримано три патенти на корисну модель. Результати досліджень викладено в навчальному посібнику «Плодівництво».

4. Опублікування результатів докторської дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою докторської дисертації.

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Копитко П.Г., **Яковенко Р.В.**, Петришина І.П. Дослідження з оптимізації мінерального живлення в насадженні груші. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2013. № 83. С. 106–111 (35 % авторства: проведення досліджень, аналіз та узагальнення експериментальних даних, написання).

2. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г. Продуктивність молодих насаджень та якість плодів груші залежно від ґрунтового удобрення й позакореневого підживлення. *Вісник Уманського НУС*. 2016. № 1. С. 31–37 (80 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

3. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г., Петришина І.П. Продуктивність молодих дерев груші за повторного вирощування на площі розкорчованого грушевого саду залежно від оптимізованого удобрення. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2017. № 90. С. 128–134 (70 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

4. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г. Продуктивність груші сорту Основ'янська за позакореневого підживлення на фоні оптимального забезпечення ґрунту макроелементами (НРК). *Вісник Уманського НУС*. 2017. № 1. С. 119–121 (80 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

5. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г., Петришина І.П. Урожайність насадження груші залежно від змін родючості ґрунту за оптимізованого удобрення. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2018. № 92. С. 247–256 (70 % авторства: аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

6. Яковенко Р.В. Урожайність дерев груші та якість плодів сорту Основянська залежно від позакореневого підживлення. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2018. № 93. С. 184–191.

7. Копитко П.Г., **Яковенко Р.В.**, Петришина І.П. Товарні якості та хімічний склад плодів груші сорту Основянська за оптимізації мінерального живлення. *Вісник Харківського НАУ*. Харків, 2018. № 2. С. 18–25 (40 % авторства: аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

8. Копитко П.Г., **Яковенко Р.В.** Урожайність і якість плодів яблуні сорту Кальвіль сніговий за різного удобрення в повторно вирощуваному насадженні. *Вісник Уманського НУС*. 2019. № 1. С. 112–116. DOI: [10.31395/2310-0478-2019-1-112-116](https://doi.org/10.31395/2310-0478-2019-1-112-116) (70 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

9. Копитко П.Г., **Яковенко Р.В.** Продуктивність яблуні сорту Айдаред за різного удобрення в повторно вирощуваному насадженні. *Вісник Харківського НАУ*. Харків, 2019. № 1. С. 30-40 (70 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

10. Яковенко Р.В. Ріст і урожайність дерев груші сорту Золотоворітська залежно від ґрунтового удобрення та позакореневого підживлення. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2020. № 96. С. 102-113. DOI: [10.31395/2415-8240-2020-96-1-102-113](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2020-96-1-102-113)

11. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г., Садовський І.С. Реагування яблуні в різні вікові періоди повторного вирощування на зміни поживного режиму ґрунту за довготривалого удобрення. *Вісник Уманського НУС*. 2020. № 2. С. 95-99. DOI: [10.31395/2310-0478-2020-2-95-99](https://doi.org/10.31395/2310-0478-2020-2-95-99) (70 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

12. Копитко П.Г. **Яковенко Р.В.** Ґрунтові умови та врожайність повторно вирощуваного яблуневого саду за довготривалого удобрення. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2021. № 98. С. 34-47. DOI: [10.31395/2415-8240-2021-98-1-34-47](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2021-98-1-34-47) (70 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

13. Яковенко Р.В. Вплив оптимізованого удобрення на листову поверхню та врожайність груші за повторного вирощування. *Вісник Харківського НАУ*. Харків, 2021. № 1. С. 144-155.

14. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г. Економічна ефективність повторного вирощування яблуні за довготривалого удобрення. *Зб. наук. пр. Вінницького НАУ*. 2021. № 23. С. 85-95. DOI [10.37128/2707-5826-2021-4-7](https://doi.org/10.37128/2707-5826-2021-4-7) (80 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення

результатів дослідження, написання).

15. **Яковенко Р.В.**, Заморський В.В. Структура паренхіми плодів груші залежно від мінерального живлення. *Вісник Уманського НУС*. 2021. №1. С. 108-110. DOI: [10.31395/2310-0478-2021-1-108-110](https://doi.org/10.31395/2310-0478-2021-1-108-110) (70 % авторства: аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

16. Копитко П.Г. **Яковенко Р.В.**, Петришина І.П. Поповнення органічними речовинами і гумусованість ґрунту в яблуневих садах за різного удобрення. *Зб. наук. пр. Уманського НУС*. 2021. № 99. С. 81-94. DOI 10.31395/2415-8240-2021-99-1-81-94 (40 % авторства: аналіз стану проблеми, проведення досліджень, узагальнення результатів дослідження, написання).

17. Яковенко Р.В. Ґрунтовода та заходи її послаблення в насадженнях яблуні. *Вісник Уманського НУС*. 2021. №2. С. 69-72. DOI: 10.31395/2310-0478-2021-2-69-72

18. Яковенко Р.В. Продуктивність і економічна ефективність вирощування насаджень груші за оптимізованого удобрення. *Агробіологія: зб. наук. пр. Білоцерківського НАУ*. 2021. №2 (167). С. 193-199. DOI 10.33245/2310-9270-2021-167-2-193-199

Переліку видань, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science

19. Копытко Р., Карпенко В., **Yakovenko R.**, Mostoviak I. Soil fertility and productivity of apple orchard under a long-term use of different fertilizer systems. *Agronomy Research*. 2017. Vol. 15 (2). P. 444–455. (45 % авторства: аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення експериментальних даних, написання).

20. **Yakovenko R.V.**, Копытко P.G., Petrishina I.P., Butsyk R.M., Borysenko V.V. Productivity of Pear Plantings Depending on the Content of Main Macroelements (n, p, k) in the Soil after Optimized Fertilization. *Indian Journal of Agricultural Research*. 2020. Vol. 54. P. 77 – 82. DOI: 10.18805/IJARe.A-454. (75 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення експериментальних даних, написання).

21. Sokoliuk S., Blenda N., Tupchiy O., Nepochatenko O., Ulanchuk V., **Yakovenko R.** Features of Formation of Organizational-Integrative Processes In Horticulture. *Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference «Education Excellence and Innovation Management: A 2025 Vision to Sustain Economic Development during Global Challenges»*. 1-2 April 2020 Seville, Spain, P. 14259–14266 (25 % авторства: аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення експериментальних даних, написання).

22. **Yakovenko R.**, Копытко Р., Pelekhatyi V. The content of chlorophyll and nutrients in apple leaves depending on long-term fertiliser. *Scientific Horizons*. 2021. Vol. 24(2). P. 93-98. DOI: 10.48077/scihor.24(2).2021. (80 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, проведення досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

23. Yakovenko R. Total and fractional composition of water in pear leaves depending on the optimised fertiliser. *Scientific Horizons*. 2021. Vol. 24(3). P. 45-51. DOI: 10.48077/scihor.24(3).2021.

Патенти на корисну модель

24. Яковенко Р.В., Заморський В.В. Патент на корисну модель №127672 Україна МПК А01G 7/06. Спосіб прискорення морфогенезу плодових утворень за рахунок позакореневого підживлення / Яковенко Р.В., Заморський В.В.; Заявл. 27.04.2018; Опубл. 10.08.2018, Бюл. №15. 4 с (75 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

25. Копитко П.Г., Яковенко Р.В., Петришина І.П. Патент на корисну модель №139762 Україна МПК А01С 21/00 Спосіб визначення норм азотного добрива для оптимізованого удобрення яблуні і груші / Копитко П.Г., Яковенко Р.В., Петришина І.П.; Заявл. 08.04.2019; Опубл. 27.01. 2020, Бюл. №2. 4 с (50 % авторства: аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

26. Копитко П.Г., Яковенко Р.В. Патент на корисну модель №148353 Україна МПК А 01С 21/00 Спосіб визначення розраховуваних доз фосфорних і калійних добрив для удобрення яблуні та груші / Копитко П.Г., Яковенко Р.В.; Заявл. 23.03.2021; Опубл. 28.07. 2021, Бюл. №30. 4 с (50 % авторства: аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

Статті

27. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г. Збереження родючості ґрунту за довготривалого удобрення яблуневого саду. *Агрохімія і ґрунтознавство (спецвипуск)*. Харків, 2010. С. 219 – 221 (75 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

28. Яковенко Р.В. Агрохімічне обстеження ґрунтів під плодіві насадження. *Пропозиція: сучасний сад та його інтегрований захист (спецвипуск)*. 2012. №4. С. 26–27.

29. Яковенко Р.В. Ґрунтове удобрення насаджень яблуні. *Пропозиція: сучасний сад та його інтегрований захист (спецвипуск)*. 2012. №4. С. 28–31

30. **Яковенко Р.В.**, Мельник О.В. Проти ґрунтовтоми. *Новини садівництва*. 2014. №1. С 19–20 (50 % авторства: аналіз стану проблеми, написання).

31. Копитко П.Г., **Яковенко Р.В.** Ґрунтові умови і продуктивність плодових насаджень у садозміні. *Агрохімія і ґрунтознавство (спецвипуск)*. Харків, 2014. С. 181–183 (50 % авторства: аналіз стану проблеми, узагальнення результатів дослідження, написання).

32. **Яковенко Р.В.**, Мельник О.В. Органічна дезінфекція ґрунту. *Новини садівництва*. 2015. №3. С 33 – 34 (50 % авторства: аналіз стану проблеми, написання).

33. **Яковенко Р.В.**, Мельник О.В. Компост проти ґрунтовтоми. *Новини садівництва*. 2015. №4. С 13 (50 % авторства: аналіз стану проблеми, написання).

34. Яковенко Р. Ґрунтово-листова удобрення. *Садівництво по-українськи*. 2014. №3. С. 24–25.

35. Яковенко Р.В. Поради щодо фертигації. *Садівництво по-українськи*.

2014. №4. С.20–25.

36. Яковенко Р.В. Де якому саду місце. *Садівництво по-українськи*. 2015. №2. С. 74–75.

37. Яковенко Р.В. Вапнування ґрунту. *Садівництво по-українськи*. 2016. №1. С. 26–28.

38. Яковенко Р. Підживлення насаджень яблуні. *Садівництво і виноградарство: технології і інновації*. 2017. №2. С.48–49.

39. Мельник О.В. **Яковенко Р.В.** Альтернатива хімічній дезінфекції ґрунту. *Новини садівництва*. 2017. №2. С. 13 – 15 (50 % авторства: аналіз стану проблеми, написання).

40. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г., Петришина І.П. Поживний режим ґрунту і продуктивність груші за оптимізованого удобрення основними макроелементами. *Агрохімія і ґрунтознавство (специвипуск)*. Харків, 2018. С. 238 – 240 (70 % авторства: аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

41. Яковенко Р.В. Особливості удобрення груші. *Овоци и фрукты*. 2019. №2. С. 60 – 61.

42. Яковенко Р. Удобрення яблуні. *Садівництво по-українськи*. 2019. №1 (31). С. 46 – 47.

43. Яковенко Р.В. Добрива по листу. *Садівництво по-українськи*. 2020. №1 (35). С. 40 – 41.

Тези доповідей на наукових конференціях

44. Яковенко Р.В. Ріст дерев груші залежно від оптимізації мінерального живлення за вирощування в садозміні. *Тези наук. конф. молодих учених*. (м. Умань, 6 березня 2012 р.). Умань, 2012. С. 120 – 121.

45. Яковенко Р.В. Продуктивність груші сорту Золотоворітська залежно від ґрунтового й позакореневого удобрення. *Тези наук. конф. молодих учених*. (м. Умань, 11-12 березня 2014 р.). Умань, 2014. С. 92.

46. Копитко П., **Яковенко Р.**, Петришина І. Агроекологічні основи раціонального удобрення яблуні і груші. *Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства: Міжн. наук.-практ. конф.* (м. Тернопіль, 19–20 березня 2015 р.). Тернопіль, 2014. С. 128 – 130. (50 % авторства: аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

47. Яковенко Р.В. Ґрунтовама в насадженнях яблуні. *Актуальні питання сучасної аграрної науки: матер. III Міжн. наук.-практ. конф.* (м. Умань, 20 листопада 2015р.). Умань, 2015. С. 129.

48. Яковенко Р.В. Моніторинг ґрунту під багаторічними насадженнями. *Матер. Всеукр. наук. конф. молодих учених*. (м. Умань, 6 травня 2015 р.). Умань, 2015. С. 95 – 96.

49. **Яковенко Р.В.**, Петришина І.П., Мовсесян А.Г. Врожайність молодих насаджень груші залежно від оптимізації родючості ґрунту. *Інноваційні технології виробництва рослинницької продукції: матер. Всеукр. наук. конф.* (м. Умань, 20 квітня 2016 р.). Умань, 2016. С. 100-101.

50. **Яковенко Р.В.**, Тертичний В.Д. Особливості росту і плодоношення дерев груші сорту Конференція залежно від удобрення. *Екологічно безпечне, високопродуктивне використання ґрунту та застосування добрив: матер. Всеукр. наук.-практ. конф.* Умань, 2017. С. 25–27 (80 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

51. Яковенко Р.В. Продуктивність молодих дерев груші сорту Золоторітська залежно від різних способів внесення добрив. *Інновації в садівництві: матер. Міжн. наук. інтер.-конф.* (м. Умань, 10 березня 2017 р.). Умань, 2017. С. 36 – 38.

52. **Яковенко Р.В.**, Дзвониська Н.В. Вплив удобрення на продуктивність дерев груші сорту Основ'янська. *Актуальні питання сучасної аграрної науки: матер. VI Міжн. наук.-практ. конф.*(м. Умань. 15 листопада 2018 р.). Умань, 2018. С. 184 – 185 (80 % авторства: ідея, аналіз стану проблеми, аналіз та узагальнення результатів дослідження, написання).

53. Яковенко Р.В. Ростові показники дерев груші сорту Основ'янська залежно від позакореневого підживлення. *Інновації в садівництві: матер. Міжн. наук. інтер.-конф.* (м. Умань, 23 березня 2021 р.). Умань. 2021. С. 25 – 27.

54. **Яковенко Р.В.**, Копитко П.Г., Петришина І.П., Садовський І.С. Якісні показники плодів груші залежно від оптимізованого ґрунтового удобрення. *Scientific Collection «InterConf»: with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Challenges in Science of Nowadays» (26-28.11.2020). Washington: EnDeavours Publisher, 2020. №3 (36). R. 1303 – 1305 (70 % авторства: ідея, проведення досліджень, аналіз та узагальнення експериментальних даних, написання).*

55. Яковенко Р.В. Ростові показники дерев груші сорту Основ'янська залежно від позакореневого підживлення. *Інновації в садівництві: матер. Міжн. наук. інтер.-конф.* (м. Умань, 23 березня 2021 р.). Умань, 2021. С. 25 – 27.

56. Yakovenko R. Efficiency of fertilizer application to planted pears. *Science and practice, actual problems, innovations: VIII International Science Conference (09–12. 11. 2021).* Amsterdam, P. 22 - 23.

Навчальні посібники

57. Заморський В.В., **Яковенко Р.В.**, Яковенко О.В., Цирта В.С., Щетина С.В. Плодівництво: Посібник. Умань: Світ. 2019. 414 с (25 % авторства: написання розділів, узагальнення експериментальних даних).

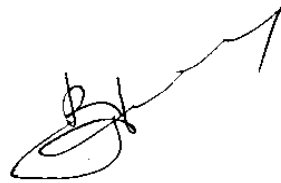
5. Відповідність принципам академічної доброчесності.

У докторській дисертації та наукових публікаціях, які відображають основні її результати, академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не виявлено. Використання результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Згідно законодавства України дисертаційна робота пройшла перевірку на академічний плагіат з показником оригінальності 87,1 %.

6. Рекомендації: Враховуючи актуальність теми, відповідність досліджень паспорту спеціальності 06.01.07 – плодівництво

(сільськогосподарські науки), наукову новизну, практичне значення, достатній об'єм і обґрунтованість отриманих результатів, опублікування матеріалів дисертації, їх апробацію та впровадження у виробництво, завершеність роботи і відповідність вимогам п. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, рекомендувати докторську дисертацію Яковенка Романа Володимировича до подання в спеціалізовану вчену раду.

Голова фахового семінару,
професор

В. В. Заморський